

Zespół Szkół Publicznych
im. Jana Pawła II
w Kudowie-Zdroju

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

Procedury wewnętrzne regulujące ochronę ucznia przed krzywdzeniem

Spis treści

Wstęp.....	2
Podstawy prawne Polityki Ochrony Małoletnich.....	2
Objaśnienie terminów używanych w dokumencie Polityka Ochrony Małoletnich.....	3
Dotychczasowe działania Zespołu Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju, które przynosiły pozytywne efekty w ochronie uczniów przed przemocą	5
Procedury szkolne.....	6
Dotychczasowe działania prewencyjne	7
Standardy.....	8
Polityka.....	8
Personel.....	9
Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników.....	9
Zasady bezpiecznej relacji personel-uczeń.....	10
Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.....	12
Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych uczniów.....	13
Procedury.....	14
Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.....	14
Jak rozpoznać przemoc wobec ucznia ?.....	14
Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia niepełnosprawnego oraz chorego przewlekle... ..	17
Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia ucznia.....	18
Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia ucznia ze środowiska rodzinnego.....	19
Procedura Niebieskiej Karty.....	20
Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia ucznia w szkole przez pracownika jednostki	21
Procedura interwencji w przypadku krzywdzenia ucznia w szkole przez rówieśników.....	22
Procedura postępowania pracownika w związku z podejrzeniem wykorzystywania seksualnego ucznia.....	24
Procedura otrzymania informacji o wykorzystaniu seksualnym w środowisku rodzinnym.	24
Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.....	25
Procedura postępowania w przypadku cyberprzemocy i stalkingu.....	26
Monitoring.....	29
Ważne telefony i adresy.....	30
Załącznik nr 1 – NOTATKA SŁUŻBOWA.....	31
Załącznik nr 2 – WGLĄD W SYTUACJĘ MAŁOLETNIEGO.....	32
Załącznik nr 3 – KARTA INTERWENCJI.....	34
Załącznik nr 4- NIEBIESKA KARTA.....	36
Załącznik nr 5- MONITORING STANDARDÓW- Ankieta.....	46
Załącznik nr 6- OŚWIADCZENIA PRACOWNIKÓW.....	48

Wstęp

Główną i niepodważalną zasadą, która kieruje wszystkimi działaniami podejmowanymi przez pracowników Zespołu Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju jest troska o dobro uczniów, dbanie o ich bezpieczeństwo, wspieranie ich rozwoju oraz rozpoznawanie ich potrzeb psychofizycznych.

Zdając sobie sprawę z konieczności ochrony naszych uczniów przed wszelkimi formami krzywdzenia, opracowaliśmy Standardy Ochrony Małoletnich. Dzięki temu dokumentowi personel naszej placówki będzie potrafił trafnie identyfikować symptomy przemocy, reagować na niepokojące sygnały ze strony uczniów oraz podejmować właściwe działania profilaktyczne czy interwencyjne.

Standardy Ochrony Małoletnich opierają się na 4 zasadach:

1. Polityka
2. Personel
3. Procedury
4. Monitoring

Poszczególne standardy i ich charakterystyka pod kątem działań, które będzie podejmować Zespół Szkół Publicznych, by wypełniać swoje obowiązki w zakresie przeciwdziałania przemocy i pomocy krzywdzonemu uczniowi, będą opisane w dalszej części dokumentu.

Podstawy prawne Polityki Ochrony Dzieci

Wewnętrzne procedury regulujące ochronę uczniów przed przemocą są zgodne z następującymi dokumentami: statutem, Programami Wychowawczo-Profilaktycznym, jak również z obowiązującymi przepisami prawa, m.in.:

- ❖ Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- ❖ Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne ONZ z 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991.120.526 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta";
- ❖ Ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359);
- ❖ Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606);
- ❖ Ustawą z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.);

- ❖ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) - art. 23 i 24;
- ❖ Ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.);
- ❖ Ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1709);
- ❖ Ustawą z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych;
- ❖ Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych);
- ❖ Ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 81).

Duże znaczenie przy ustalaniu procedur dotyczących postępowania w przypadkach cyberprzemocy i stalkingu miały następujące poradniki rekomendowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki:

- ❖ „Bezpieczna Szkoła. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole”. Warszawa, sierpień 2017 r.
- ❖ „Bezpieczna Szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”. Warszawa, wrzesień 2020 r.
- ❖ „Standardy bezpieczeństwa online placówek oświatowych” Fundacja Odkrywców Innowacji, Warszawa 2015 r.
- ❖ „Jak reagować na cyberprzemoc. Poradnik dla szkół” Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2014 r.

Rozdział I. Objaśnienie terminów używanych w dokumencie Polityka Ochrony Małoletnich

- ❖ **krzywdzenie ucznia** - każde zamierzone lub niezamierzone działanie oraz zaniechanie działań ze strony osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny ucznia (definicja WHO). Krzywdzenie dzieci i młodzieży to też bezczynność społeczeństwa lub instytucji, a także rezultat takiej bezczynności, który ogranicza równe prawa młodzieży i zakłóca ich optymalny rozwój. Można wyróżnić następujące wymiary zjawiska krzywdzenia ucznia:
 - **przemoc psychiczna** - przymus, groźby, obrażanie, wyzywanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, krzyczenie, wyśmiewanie, lekceważenie,
 - **przemoc fizyczna** - szarpanie, kopanie, popychanie, policzkowanie, przypalanie papierosem, bicie ręką przy użyciu przedmiotów, klaps,

- **przemoc seksualna** - gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych,
- **przemoc ekonomiczna** - unikanie płacenia alimentów, zakazywanie członkowi rodziny pracy lub edukacji w celu zdobycia zatrudnienia, przywłaszczanie do swoich celów wspólnych środków na utrzymanie rodziny,
- **zaniedbanie** - głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza (gdy tego wymaga), brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania zainteresowania, w jaki sposób dziecko spędza wolny czas, jaki ma zainteresowania, problemy oraz potrzeby,
- **alienacja rodzicielka** - ograniczenie kontaktu i izolowanie dziecka od drugiego rodzica, odcinanie drugiego rodzica od informacji dotyczących dziecka, wymazywanie drugiego rodzica z życia dziecka, niszczenie zdjęć i pamiątek, przedstawianie drugiego rodzica w złym świetle, zakazywanie dziecku swobodnego mówienia i wyrażania miłości do drugiego rodzica;
- **cyberprzemoc** - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.
- ❖ **przemoc domowa** - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
 - istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- ❖ **Pracownik szkoły/personel** – należy przez to rozumieć osobę/osoby zatrudnione w Zespole Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju na podstawie umowy pracę, mianowania powołania lub umowy cywilno-prawnej. Są to nauczyciele i pracownicy administracji i obsługi;
- ❖ **Dziecko, małoletni, uczeń** - osoba przyjęta do Zespołu Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju w toku postępowania rekrutacyjnego lub w trakcie trwania roku szkolnego, po dopełnieniu wszelkich niezbędnych formalności przez rodziców/prawnych opiekunów i ucząca się w szkole;
- ❖ **Zespół interwencyjny** - powołany przez dyrektora, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy fizycznej lub psychicznej o dużym nasileniu oraz podejrzenia wykorzystania seksualnego. W skład

Zespołu interwencyjnego wchodzi: pedagog specjalny, pedagog szkolny, psycholog, wychowawca oraz nauczyciele i pracownicy Zespołu Szkół mający wpływ na sytuację. Paracami Zespołu interwencyjnego koordynuje pedagog specjalny.

- ❖ **Koordinator** – pedagog specjalny
- ❖ **Zespołu Szkół** – to Zespół Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju;
- ❖ **Dyrektor** – należy rozumieć dyrektora Zespołu Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju;
- ❖ **Standardy** – to Standardy Ochrony Małoletnich Zespołu Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju

Rozdział II. Dotychczasowe działania, które przynosiły pozytywne efekty w ochronie uczniów przed przemocą

Przemoc w rodzinie to szerokie pojęcie, które obejmuje różne formy nadużyć. Dziecko, zarówno w kontekście prawnym, jak i psychologicznym, materialnym oraz biologicznym do pewnego wieku, jest istotą zależną od opieki dorosłych. Osoby dorosłe mają obowiązek dbać o jego dobro, co wynika zarówno z naturalnych więzi rodzinnych, jak również z roli zawodowej, jeśli związana jest ona z pracą z małoletnim.

Szkoła, ze względu na swoje ustawowe zadania, takie jak kształcenie, wychowanie i opieka nad uczniami, a także wspieranie roli rodziny w procesie wychowania, ma obowiązek nie tylko zapobiegać wszelkim formom krzywdzenia małoletnich, ale także podejmować działania, gdy uczeń jest zagrożony. Szczególną uwagę należy zwracać na przypadki, gdy zagrożenie wynika od rodziców.

Dotychczas, Zespół Szkół udzielając pomocy uczniowi doznającemu przemocy w rodzinie, kierował się następującymi zasadami:

- ❖ Nadzór nad prowadzeniem przypadku ucznia krzywdzonego sprawował dyrektor udzielając wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w pomoc;
- ❖ Koordynatorem pomocy uczniowi krzywdzonemu był pedagog szkolny danej klasy;
- ❖ Każdy pracownik szkoły, który zauważył lub podejrzewał u ucznia symptomy krzywdzenia, był zobowiązany do reagowania;
- ❖ Podejmowane działania opierały się na diagnozie małoletniego i jego sytuacji – opartej na informacjach od pracujących z nim nauczycieli, pracowników niepedagogicznych oraz innych dostępnych danych;
- ❖ Zasadą udzielania pomocy krzywdzonemu uczniowi była i jest współpraca zespołowa (ograniczona jednak, ze względu na zachowanie dyskrecji, do osób pracujących z uczniem);
- ❖ W każdym przypadku reakcja była dostosowana indywidualnie do ucznia i zaistniałych okoliczności.

Działania w sytuacjach kryzysowych, które dotyczyły ucznia, były podejmowane niezwłocznie, z naciskiem na zachowanie bezpieczeństwa jego stanu psychofizycznego. Zarówno uczeń, jak i jego rodzice/prawni opiekunowie mieli prawo do pełnej informacji na temat sytuacji oraz kroków, jakie podejmowała szkoła w związku z nimi. Dyrektor pełnił rolę głównego odpowiedzialnego. Za nadzór nad tym procesem odpowiadali pedagodzy. Uczniowie, którzy nie przestrzegali ustalonych norm i zasad postępowania w szkole, podlegali sankcjom określonym w statucie szkoły.

1. Procedury szkolne

W Zespole Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju funkcjonują następujące procedury:

- ❖ organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej
- ❖ postępowania w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły
- ❖ interwencyjne w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia w szkole, nagłego zachorowania, konieczności udzielenia pierwszej pomocy oraz powzięcia informacji o ciąży niepełnoletniej uczennicy:
 - postępowania w sytuacji zaistnienia lekkiego wypadku ucznia, nie wymagającego interwencji lekarza (powierzchnowe zranienie, stłuczenie, itp.),
 - udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
 - postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku powodującego ciężkie uszkodzenie ciała lub ze skutkiem śmiertelnym,
 - postępowania z uczniem przewlekle chorym,
 - postępowania w przypadku epizodu psychotycznego ucznia,
 - postępowania w przypadku ciąży niepełnoletniej uczennicy
- ❖ interwencyjne wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i demoralizacją
 - postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków odurzających, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji,
 - postępowania w przypadku, gdy nauczyciel (pracownik szkoły) podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych,
 - postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych podczas wycieczki,
 - postępowania w sytuacji stwierdzenia palenia tytoniu lub papierosów elektrycznych przez ucznia na terenie szkoły,
 - postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk,
 - postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie niebezpieczne narzędzia, przedmioty lub substancję przypominającą narkotyk,
 - postępowania z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze,

- postępowania w sprawach spornych (konfliktowych).
- ❖ interwencyjne w sytuacji zaistnienia przemocy, kradzieży i niszczenia mienia
 - postępowania w przypadku agresji słownej ucznia,
 - postępowania nauczyciela, w przypadku wystąpienia sytuacji przemocowej między uczniami,
 - postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej pracownika szkoły,
 - postępowania nauczyciela, gdy uczeń uniemożliwia prowadzenie lekcji,
 - postępowania w przypadku korzystania przez ucznia z telefonu komórkowego oraz innych nośników dźwięku i obrazu na terenie szkoły,
 - postępowania wobec sprawcy/ofiary cyberprzemocy,
 - postępowania w przypadku zaistnienia próby samobójczej,
 - postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej),
 - postępowania w przypadku stwierdzenia faktu kradzieży na terenie szkoły,
 - postępowania w przypadku stwierdzenia niszczenia mienia szkolnego przez ucznia,
 - postępowania w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole,
 - postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły
- ❖ interwencyjne dotyczące niespełniania obowiązku szkolnego, zwalniania i odbierania ucznia ze szkoły oraz samowolnego opuszczania terenu szkoły przez ucznia podczas zajęć szkolnych:
 - postępowania dotycząca nierealizowania obowiązku szkolnego,
 - postępowania dotycząca zasad odbierania dzieci ze szkoły,
 - postępowania dotycząca zasad odbierania dzieci ze świetlicy szkolnej,
 - przyprowadzania i odprowadzania na lekcje dzieci klas I – III uczęszczających do świetlicy,
 - zwalniania ucznia oraz usprawiedliwiania nieobecności i spóźnień,
 - postępowania w sytuacji samowolnego opuszczenia zajęć lub szkoły przez ucznia,
 - postępowania w przypadku ucznia stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych na lekcji,
- ❖ interwencyjne w przypadku wystąpienia zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole:
 - postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole. Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy,
 - postępowania w przypadku wtargnięcia do szkoły napastnika (terrorysty),
 - postępowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego,
 - postępowania w przypadku podłożenia podejrzanego pakunku,
 - postępowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły.

2. Dotychczasowe działania prewencyjne w Zespole Szkół

W Zespole Szkół, oprócz działań i reakcji w przypadku wystąpienia krzywdy ucznia, podejmowano wiele działań prewencyjnych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci i młodzieży. Do działań tych należy:

- ❖ **Edukacja nauczycieli:** Nauczyciele i personel szkoły byli szkoleni w zakresie rozpoznawania oznak krzywdzenia dzieci;
- ❖ **Dostępność wsparcia podstawowego:** Zespół Szkół zapewniał dostępność specjalistów dla każdego ucznia. Pedagog oraz psycholog szkolny udzielali uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- ❖ **Program wychowawczo-profilaktyczny:** Zespół Szkół co roku uchwalał Program Wychowawczo-Profilaktyczny dla Szkoły Podstawowej Nr 2 i Program Wychowawczo – Profilaktyczny dla Liceum Ogólnokształcącego, Technikum i Branżowej Szkoły I Stopnia, opracowane na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Celem realizacji programów wychowawczo-profilaktycznych było zapobieganie zachowaniom negatywnym dzieci i młodzieży oraz współdziałanie dla zapewnienia im bezpieczeństwa. Działalność profilaktyczna w placówce polegała na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- ❖ **Wczesne wykrywanie:** W Zespole Szkół organizowano spotkania uczniów z pedagogami i psychologiem szkolnym, aby zidentyfikować uczniów, którzy mogą być narażeni na krzywdzenie lub mieli inne trudności;
- ❖ **Przyjazne środowisko:** Atmosfera w Zespole Szkół zbudowana była na poczuciu bezpieczeństwa. Uczniowie dostawali wsparcie od wszystkich nauczycieli, kiedy tego potrzebowali. Wiedzieli, że mogą liczyć na ich życzliwość i autentyczne zainteresowanie tym, co się u nich dzieje. Uczniowie mieli możliwość zadawania pytań, ponieważ czuli się bezpiecznie i wiedzieli, że nawet najprostsze pytanie spotka się z szacunkiem i uzyskają na nie odpowiedź;
- ❖ **Monitorowanie zachowań uczniów:** Nauczyciele i personel byli wyczuleni na zmiany w zachowaniach uczniów, które mogły świadczyć o krzywdzeniu;
- ❖ **Współpraca z instytucjami pomocowymi:** W razie wystąpienia krzywdzenia dziecka, Zespół Szkół współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Kuratorami Sądowymi (zawodowym i społecznymi), Policją, Sądem Rodzinnym, Komisją Interdyscyplinarną oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Rozdział III. STANDARDY

I. POLITYKA

Zespół Szkół ustanowił i wprowadził w życie Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Dokument ten zawiera jasne wytyczne dotyczące tego, jak przeciwdziałać naruszaniu praw uczniów, jak stworzyć środowisko przyjazne i bezpieczne uczniom oraz jakie kroki podjąć w przypadku zagrożenia ich bezpieczeństwa.

Ustanowienie Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem jest komunikatem zarówno dla personelu szkoły, jak i dla przebywających w niej uczniów oraz ich rodziców/prawnych opiekunów, że w codziennej pracy placówki realizowane są takie wartości, jak dobro dziecka oraz jego prawo do życia w bezpiecznym i zapewniającym rozwój otoczeniu.

Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem jasno i kompleksowo określa:

- ❖ zasady bezpiecznej rekrutacji personelu,
- ❖ sposób reagowania na przypadki podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia i zasady prowadzenia rejestru interwencji,
- ❖ zasady bezpiecznych relacji personel–uczeń i uczeń–uczeń,
- ❖ zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych,
- ❖ zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci.

II. PERSONEL

Zespół Szkół monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

Poprzez wprowadzenie w placówce zasad bezpiecznej rekrutacji oraz bezpiecznych relacji personelu z uczniem podjęto odpowiednie kroki, by minimalizować ryzyko krzywdzenia małoletniego, wynikające z okoliczności sprzyjających potencjalnym sprawcom: stałej kontroli, dostępności i możliwości.

Przyjęcie tego standardu wskazuje również, że wszystkie osoby pracujące z uczniami lub działające na ich rzecz mają dostęp do szkoleń, które są pomocne w zdobyciu kompetencji niezbędnych do przeciwdziałania zagrożeniom i zapewnienia uczniom ochrony przed krzywdzeniem.

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

Zespół Szkół zatrudnia osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą. Aby sprawdzić powyższe, dyrektor podczas rekrutacji żąda informacji dotyczących:

- ❖ Wykształcenia,
- ❖ Kwalifikacji zawodowych,
- ❖ Przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata.

Dyrektor może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki. Niepodanie takich danych w świetle obowiązujących przepisów nie powinno rodzić dla tej osoby negatywnych konsekwencji w postaci np. odmowy zatrudnienia wyłącznie w oparciu o tę podstawę.

Przed dopuszczeniem pracownika do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem małoletnich lub opieką nad nimi dyrektor jest zobowiązany sprawdzić kandydata w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Wydruk z Rejestru przechowywany jest w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

Jednym z wymogów zatrudnienia nauczyciela jest tzw. niekaralność karna. Nauczyciel nie może być bowiem skazany prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne:

- ❖ przestępstwo,
- ❖ przestępstwo skarbowe (art. 10 ust. 5 pkt 4 Karty Nauczyciela).

Z tego względu jeszcze przed zatrudnieniem dyrektor żąda od nauczyciela przedstawienia informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego (art. 10 ust. 8a Karty Nauczyciela). Nie ma takiej konieczności jedynie wówczas, gdy nauczyciel jest ponownie zatrudniany w Zespole Szkół, a przerwa w zatrudnieniu nie przekroczyła 3 miesięcy. W przypadku niemożliwości przedstawienia informacji z KRK nauczyciel zobowiązany jest do złożenia oświadczenia o niekaralności oraz toczących się postępowania przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.

Każdy przyjmowany pracownik zostaje zapoznany z niniejszymi procedurami.

2. Zasady bezpiecznej relacji personel-uczeń.

Nadrzędnym celem wszelkich działań podejmowanych przez personel Zespołu Szkół jest promowanie dobra ucznia i jego najlepszego interesu. Personel traktuje każdego ucznia z szacunkiem, dbając o jego godność oraz potrzeby. Absolutnie niedopuszczalne jest stosowanie przemocy w jakiegokolwiek formie wobec ucznia. Wszyscy pracownicy w pełni przestrzegają obowiązującego prawa, wewnętrznych przepisów oraz swoich kompetencji w celu osiągnięcia tych celów. Zasady tworzenia bezpiecznych relacji z dziećmi i młodzieżą obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i raktykantów i są potwierdzone przez podpisanie odpowiedniego oświadczenia

Pracownicy Zespołu Szkół zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i młodzieżą. Należy za każdym razem rozważyć, czy reakcja, komunikat lub działanie wobec ucznia jest adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe.

Pracowniku!

Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji Twojego zachowania.

Gdy do Zespołu Szkół uczęszcza uczeń przewlekle chory nauczyciel zobowiązany jest zapoznać się z pozyskanymi przez szkołę informacjami na temat jego choroby oraz wynikającymi z niej ograniczeniami w funkcjonowaniu. Nauczyciel zobowiązany jest wspólnie ze specjalistami zatrudnionymi w szkole dostosować formy pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej do możliwości psychofizycznych tego ucznia.

2.1. Komunikacja z uczniami

- ❖ W komunikacji z uczniami zachowuj cierpliwość i szacunek;
- ❖ Słuchaj uważnie uczniów i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku, ewentualnej niepełnosprawności i danej sytuacji;
- ❖ Nie wolno Ci zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać ucznia. Nie wolno Ci krzyknąć na ucznia w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa młodzieży;
- ❖ Nie wolno Ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczniów. Obejmuje to wizerunek ucznia, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej;
- ❖ Podejmując decyzje dotyczące ucznia, poinformuj go o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania;
- ❖ Szanuj prawo ucznia do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśnij mu to najszybciej jak to możliwe;
- ❖ Nie wolno Ci zachowywać się w obecności uczniów w sposób niestosowny - obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec ucznia relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

2.2. Kontakt fizyczny z uczniami

Każde przemocowe działanie wobec ucznia jest niedopuszczalne!

- ❖ Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać, tyrpać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej ucznia;
- ❖ Nigdy nie dotykaj ucznia w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
- ❖ Zachowaj szczególną ostrożność wobec uczniów, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc uczniowi zrozumieć znaczenie osobistych granic;

- ❖ Kontakt fizyczny z uczniem nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją, czy wynikać z relacji władzy. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną i/lub postąp zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji;
- ❖ Podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek niedopuszczalne jest spanie z uczniami w jednym łóżku lub w jednym pokoju.

2.3. Kontakty poza godzinami pracy

Co do zasady kontakt z uczniami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych:

- ❖ Nie wolno Ci zapraszać uczniów do swojego miejsca zamieszkania, ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy (z wyjątkiem: imprez szkolnych, wycieczek szkolnych, wyjazdów na konkursy i zawody sportowe). Obejmuje to także kontakty z uczniami poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych);
- ❖ Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z uczniami i ich rodzicami / prawnymi opiekunami, poza godzinami pracy, są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy);
- ❖ Jeśli zachodzi konieczność spotkania z uczniami poza godzinami pracy, musisz poinformować o tym dyrekcję, a rodzice/prawni opiekunowie uczniów muszą wyrazić zgodę na taki kontakt;
- ❖ Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli uczniowie i ich rodzice/ prawni opiekunowie są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych uczniów i ich rodziców/ prawnych opiekunów.

W sytuacjach zagrażających jego życiu/ zdrowiu/ bezpieczeństwu dziecka dopuszczalny jest kontakt przez ustalone z wychowawcą i pedagogiem kanały komunikacji.

Ochronie małoletniego przed krzywdzeniem służą również:

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

Zespół Szkół podejmuje działania zabezpieczające uczniów przez dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Realizuje to zadanie, w szczególności:

- ❖ Na zajęciach informatyki dostęp ucznia do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika szkoły;
- ❖ Nauczyciel informatyki informuje uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu;
- ❖ Zespół Szkół zapewnia dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu oraz kładzie nacisk na budowanie świadomości uczniów o zagrożeniach w Internecie.

Informatyk Zespołu Szkół odpowiedzialny za Internet w każdej szkole posiada indywidualny login i hasło, umożliwiające korzystanie z Internetu na terenie placówki. Pracownik zachowuje login i hasło w

tajemnicy. Podobnie indywidualny login i hasło posiada każdy nauczyciel prowadzący zajęcia informatyki.

Zadania pracownika szkoły w przypadku znalezienia niebezpiecznych treści:

- ❖ Nauczyciel informatyki ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Jeżeli istnieje taka konieczność do pracy włącza się informatyka Zespołu Szkół.
- ❖ Informację o uczniu, który korzystał z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, nauczyciel informatyki przekazuje wychowawcy/pedagogowi lub pod jego nieobecność psychologowi.
- ❖ Wychowawca/pedagog/psycholog przeprowadza z uczniem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie;
- ❖ Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy wychowawca/ pedagog/psycholog uzyska informacje, że uczeń jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w niniejszych procedurach.

Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych uczniów

Zespół Szkół zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych uczniów zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa. Uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia się ochronę jego wizerunku.

W naszych działaniach kierujemy się odpowiedzialnością i rozważą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków uczniów. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów uczniów, dokumentowaniu naszych działań i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo małoletniego. Wykorzystujemy zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój uczniów – chłopców i dziewczęta, uczniów o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.

Uczniowie mają prawo zdecydować, czy ich wizerunek zostanie zarejestrowany i w jaki sposób zostanie przez nas użyty.

Podczas przyjmowania dzieci i młodzieży do szkoły uzyskujemy pisemne zgody rodziców/ prawnych opiekunów na robienie uczniom zdjęć oraz publikowanie ich wizerunku w mediach społecznościowych oraz stronie internetowej szkoły. Przed zrobieniem zdjęcia i publikacją każdorazowo pytamy również o zgodę samego ucznia, wyjaśniając do czego wykorzystane zostaną zrobione zdjęcia lub nagrania. Rodzic/ prawny opiekun ma prawo wycofać swoją zgodę w każdym momencie trwania roku szkolnego, bez wskazywania uzasadnienia swojej decyzji.

Jeśli wizerunek ucznia stanowi jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda rodziców/prawnych opiekunów ucznia nie jest wymagana.

W sytuacjach, w których rodzice/ prawni opiekunowie lub widzowie szkolnych wydarzeń i uroczystości itd. rejestrują wizerunki uczniów do prywatnego użytku, informujemy na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:

- ❖ Wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki uczniów i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, a w przypadku uczniów – przez ich rodziców/prawnych opiekunów;
- ❖ Zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki uczniów nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice/prawni opiekunowie tych uczniów wyrażą na to zgodę;
- ❖ Przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku małoletniego.

Jeśli uczniowie, rodzice/prawni opiekunowie nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku ucznia, musimy respektować ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalimy z rodzicami/prawnymi opiekunami i uczniami, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować ucznia, aby nie utrwaląc jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych. Rozwiązanie, jakie przyjmemy, nie będzie wykluczające dla ucznia, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

III. PROCEDURY

W Zespole Szkół funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego.

Zespół Szkół wypracował procedury, które określają krok po kroku, jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia ucznia lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób obcych.

Placówka dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom.

W każdej szkole wyeksponowane są informacje dla uczniów na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

1. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

I.1. Jak rozpoznać przemoc wobec ucznia ?

Występowanie pojedynczego symptomu nie zawsze mówi o tym, że uczeń doświadcza przemocy. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź występuje ich kilka równocześnie, z dużym prawdopodobieństwem możemy określić, że mamy do czynienia z krzywdzeniem małoletniego. **Zareaguj, gdy:**

- ❖ Uczeń jest często brudny, nieprzyjemnie pachnie.
- ❖ Uczeń kradnie jedzenie, pieniądze itp.
- ❖ Uczeń żebrze.
- ❖ Uczeń jest głodny.
- ❖ Uczeń nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.
- ❖ Uczeń nie ma przyborów szkolnych, odzieży, butów i innych przedmiotów codziennego użytku.
- ❖ Uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia.
- ❖ Podawane przez ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp. Uczeń często je zmienia.
- ❖ Pojawia się niechęć przed udziałem w lekcjach w-f.
- ❖ Uczeń nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody.
- ❖ Uczeń boi się rodzica/prawnego opiekuna, boi się przed powrotem do domu.
- ❖ Uczeń wzdyga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła.
- ❖ Uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.
- ❖ Uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, depresyjny itp., lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.
- ❖ Uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości.
- ❖ Uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet itp.).
- ❖ Uczeń używa środków psychoaktywnych.
- ❖ Uczeń ucieka z domu.
- ❖ Nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania ucznia.
- ❖ Uczeń mówi o przemocy, opowiada o sytuacjach, których doświadcza.
- ❖ Inne...

Zwróć uwagę, gdy:

- ❖ Rodzic/prawny opiekun podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnienia przyczyn obrażeń dziecka.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem dziecka.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun mówi o dziecku w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko (np.: używając określeń takich, jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz” itp.).

- ❖ Rodzic/prawny opiekun poddaje dziecko surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy lub odrzuca dziecko.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun nie interesuje się losem i problemami dziecka.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa dziecko.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun jest apatyczny, pogrążony w depresji.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun zachowuje się agresywnie.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np.: reaguje nieadekwatnie do sytuacji, wypowiada się niespójnie itp.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun nie ma świadomości lub neguje potrzeby dziecka.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun faworyzuje jedno z rodzeństwa.
- ❖ Rodzic/prawny opiekun przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (na przykład podczas zabawy).
- ❖ Rodzic/prawny opiekun nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

Jak rozmawiać z uczniem krzywdzonym ?

- ❖ Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy:
 - oddzielny pokój,
 - z dala od osób postronnych,
 - brak pośpiechu.
- ❖ Używaj języka zrozumiałego dla ucznia.
- ❖ Okazuj uczniowi szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
- ❖ Bądź cierpliwy – uczeń może zaprzeczać prawdzie.
- ❖ Nie naciskaj na ucznia – wyznanie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.
- ❖ Unikaj naprowadzania ucznia na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
- ❖ Okaż zrozumienie, że nie łatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
- ❖ Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
- ❖ Bądź świadomy oznak zaniepokojenia ucznia o los rodziców/prawnych opiekunów – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach/prawnych opiekunach.
- ❖ Nazwij przemoc – przemocą i pokaż uczniowi, że nie jest winny tego, co zrobił dorosły.
- ❖ Wesprzyj ucznia – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko jego to spotkało, że wiele małych przeżywa podobne problemy.
- ❖ Wyjaśnij uczniowi w przystępny sposób, co zamierzasz dalej robić. Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja ucznia ze względu na:
 - wstyd,
 - poczucie winy,
 - strach przed ponownym skrzywdzeniem,
 - tajemnicę,

- lojalność wobec sprawcy przemoc.

I.2. Rozpoznawanie przemocy wobec ucznia niepełnosprawnego oraz chorego przewlekle

Zwracając uwagę na symptomy występujące u ucznia przewlekle chorego, należy skupić się na trudnościach, jakie niesie ze sobą choroba, w którą zmagają się uczni. Należy zaznaczyć, że uczeń ten – oprócz trudnych dla niego zmian biologicznych, powstałych na skutek choroby – odczuwa zmiany w samopoczuciu oraz boryka się z adaptacją do swego nowego statusu społecznego, czyli zarówno z własnym odbiorem sytuacji, jak i reakcją innych osób. Rozpoznanie przemocy stosowanej wobec ucznia niepełnosprawnego i chorego przewlekle jest zadaniem skomplikowanym, i to z wielu powodów.

- ❖ **Świadkowie** – W wielu sytuacjach ze względów środowiskowych świadkowie mogą mieć kłopot z dostępem do ucznia, a rodzice/prawni opiekunowie, jeśli nawet stosują przemoc wobec niego, nadal pozostają najważniejszymi i często jedynymi osobami bliskimi.
- ❖ **Ślady** - Rozpoznanie śladów bywa skomplikowane na skutek trudności w ustaleniu ich pochodzenia.
- ❖ **Objawy** dodatkowo towarzyszące niepełnosprawności lub chorobie ucznia – Objawy te mogą być podobne do objawów z obszaru niepełnosprawności lub choroby i dlatego bywają z nimi mylone. Przykładem takich objawów są zachowania lękowe, unikanie lub wycofywanie się z kontaktu. Ważna jest analiza, z czego wynikają niewłaściwe zachowania – czy są konsekwencją obciążeń, braku wiedzy, powielania wzorców czy innych przyczyn.
- ❖ **Problemy w komunikacji** - Ujawnienie stosowania przemocy wobec ucznia niepełnosprawnego lub chorego przewlekle może być utrudnione ze względu na jego izolację od innych osób, ale także z powodu kłopotów w komunikowaniu się z nim, głównie ograniczeń w komunikacji słownej.

Uczeń, który decyduje się ujawnić przemoc, staje przed wyjątkowo trudnym wyzwaniem emocjonalnym. Wymaga to nie tylko odwagi i determinacji, ale również oznacza konfrontację z niepewnością i strachem przed tym, co może się wydarzyć w przyszłości. Małoletni zazwyczaj pozostają w silnej zależności od swoich rodziców/prawnych opiekunów, a to dotyczy zwłaszcza tych, którzy są niepełnosprawni lub cierpią na przewlekle choroby.

Aby zdecydować się na ujawnienie przemocy, uczeń musi przezwyciężyć poczucie lojalności wobec rodzica/prawnego opiekuna sprawcy przemocy. Dodatkowo, musi stawić czoła ryzyku i zagrożeniu, które może wynikać z ujawnienia. Istnieje obawa, że to może nie tylko nie poprawić sytuacji w rodzinie, ale wręcz ją pogorszyć, co może wywołać wściekłość sprawcy i eskalację przemocowych zachowań wobec małego dziecka.

WAŻNE!

- ❖ Małoletni, mówiąc o przemocy, nie podaje wszystkich informacji o swoich przeżyciach.
- ❖ Małoletniemu towarzyszy lęk o los rodzica/prawnego opiekuna i swój własny.

- ❖ Zniekształcenia w sposobie myślenia ucznia – poczucie winy i odpowiedzialności za doznawaną przemoc.

Źródło: Katarzyna Fenik-Gaberle, Renata Kalucka, Dziecko niepełnosprawne oraz chore przewlekle a przemoc w rodzinie. Rozpoznanie. Scenariusz szkolenia dla pracowników oświaty. Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2019 r.

2. Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia ucznia

- ❖ W przypadku uzyskania przez pracownika Zespołu Szkół informacji, że uczeń jest krzywdzony, pracownik ma obowiązek sporządzenia **notatki służbowej** (załącznik nr 1) i przekazania uzyskanej informacji do wychowawcy, pedagoga specjalnego, który pełni rolę koordynatora, pedagoga szkolnego i psychologa oraz do dyrektora.
- ❖ Dyrektor wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia, którego krzywdzenie podejrzewa i informuje ich o podejrzeniach.
- ❖ Wychowawca, pedagog specjalny, pedagog szkolny i psycholog sporządzają opis sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami i rodzicami/prawnymi opiekunami oraz plan pomocy uczniowi. Dyrektor szkoły zatwierdza sporządzony opis sytuacji szkolnej oraz nanosi ewentualne poprawki.
- ❖ Plan pomocy uczniowi powinien zawierać wskazania dotyczące:
 - podjęcia przez szkołę działań w celu zapewnienia uczniowi bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji (załącznik nr 2- wgląd w sytuację rodziny);
 - wsparcia, jakie szkoła zaoferuje uczniowi;
 - skierowania ucznia do specjalistycznej placówki pomocy małoletniemu (jeśli istnieje taka potrzeba).

W przypadkach bardziej skomplikowanych dyrektor powołuje **Zespół interwencyjny**, w skład którego wchodzi: **pedagog specjalny, pedagog szkolny, psycholog, wicedyrektor. Pracami Zespołu interwencyjnego kieruje pedagog specjalny.**

- ❖ Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy uczniowi, spełniający wymogi określone wyżej na podstawie opisu sporządzonego na podstawie rozmów z uczniem, nauczycielami i rodzicami/prawnymi opiekunami.
- ❖ Plan pomocy uczniowi jest przedstawiany przez koordynatora lub dyrektora rodzicom/prawnym opiekunom z zaleceniem współpracy przy jego realizacji.
- ❖ Koordynator lub dyrektor informuje rodziców/prawnych opiekunów o obowiązku szkoły zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia małoletniego do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd).
- ❖ Po poinformowaniu rodziców/prawnych opiekunów – zgodnie z punktem poprzedzającym – dyrektor składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury/policji lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do sądu.

- ❖ Z przebiegu interwencji koordynator sporządza **kartę interwencji** (załącznik nr 3). Kartę załącza się do akt osobowych ucznia. Wszyscy pracownicy szkoły i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu ucznia lub informacje z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

2.1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRZYWDZENIA UCZNIA PRZEZ OSOBĘ ZE ŚRODOWISKA RODZINNEGO:

- ❖ Pracownik podejrzewający krzywdzenie ucznia przez osobę ze środowiska rodzinnego zgłasza problem do wychowawcy/pedagoga specjalnego/pedagoga szkolnego/ dyrektora/wicedyrektora;
- ❖ Uczeń został skrzywdzony, czyli: - nastąpiła przemoc fizyczna, psychiczna lub uczeń był świadkiem przemocy w rodzinie - zostało zagrożone dobro ucznia - nastąpiło podejrzenie przestępstwa popełnionego na szkodę ucznia.
- ❖ Dyrektor powołuje Zespół interwencyjny, który w następujący sposób zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia:
 - prowadzi rozmowę wyjaśniającą z uczniem podejrzanym o krzywdzenie,
 - prowadzi rozmowę z rodzicem/prawnym opiekunem (w przypadku przemocy w rodzinie - z rodzicem/prawnym opiekunem niekrzywdzącym),
 - ustala formy i okoliczności krzywdzenia,
 - informuje o zachowaniach lub wypowiedziach ucznia wskazujących na doświadczenie krzywdzenia,
 - omawia rolę rodzica/prawnego opiekuna w podejmowaniu interwencji (wspieranie ucznia) - proponuje wsparcie,
 - informuje o ustawowym obowiązku podjęcia interwencji prawnej - informuje o placówkach świadczących pomoc,
- ❖ W przypadku potwierdzenia podejrzenia krzywdzenia ucznia, na wniosek dyrektora, właściwy organ wszczyna postępowanie zmierzające do ustalenia planu pomocy małoletniemu (zapewnienie mu bezpieczeństwa, wsparcie go przez placówkę, ewentualnie skierowanie go do specjalistycznej placówki wsparcia);
- ❖ Należy ustalić z rodzicem/prawnym opiekunem kontrakt zawierający działania eliminujące nieodpowiednie zachowania oraz ich konsekwencje;
- ❖ Gdy zaplanowane działania nie przyniosą efektu należy uruchomić procedurę „**Niebieskiej Karty**” (załącznik nr 4);
- ❖ Jeśli będą nieprzebrane ustalenia kontraktu lub niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej należy złożyć (równoległe lub niezależnie) wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego /rodziny.
- ❖ Dyrektor może również złożyć zawiadomienie na policję lub do prokuratury.

- ❖ Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.

2.1.1. PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

Procedura „Niebieskie Karty” jest procedurą interwencji obejmującą działania wielu służb, mającą na celu zatrzymanie przemocy domowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobie podejrzanej, że jest dotknięta przemocą domową. Członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej, współpracując ze sobą opracowują plan pomocy dostosowany do potrzeb rodziny, udzielając jej wszechstronnego i kompleksowego wsparcia w jego realizacji.

Podmiotami zobowiązanymi do działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

- ❖ jednostek pomocy społecznej,
- ❖ gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- ❖ Policji,
- ❖ oświaty,
- ❖ ochrony zdrowia.

Wymienione podmioty są uprawnione i zarazem zobowiązane do prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” w każdym przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty” nakłada na Zespół Szkół określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń:

- ❖ Ma ślady przemocy fizycznej – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itp.,
- ❖ Ma ślady przemocy psychicznej – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itp.,
- ❖ Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu, niską samoocenę, wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych, zastraszenie, unikanie rozmów itp.,
- ❖ Ma brudny strój, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itp.

Procedurę Niebieskiej Karty należy wszcząć na podstawie samego uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie chociażby niepopartego żadnymi dowodami (art. 9d ust. 4 ustawy), ale już dalsze prowadzenie procedury wymaga uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny (art. 9d ust. 2 ustawy).

Pracownik zauważający niepokojące symptomy lub będący świadkiem krzywdzenia ma obowiązek reagować. W takim przypadku pracownik zobowiązany jest poinformować dyrekcję, wychowawcę, pedagoga szkolnego oraz pedagoga specjalnego o zaistniałej sytuacji.

Procedura Niebieskiej Karty:

- ❖ „Niebieską Kartę” zakłada dyrektor/wicedyrektor/nauczyciel/pedagog szkolny/pedagog specjalny/wychowawca, który stwierdza, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy. (Decyzję o założeniu Niebieskiej Karty warto skonsultować z członkami lub członkiem Zespołu interwencyjnego);
- ❖ Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie; W każdym przypadku formularz wypełniają dwie osoby dorosłe;
- ❖ W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności rodzica/prawnego opiekuna. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka są rodzice/prawni opiekunowie, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej – nie stosującej przemocy.
- ❖ Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone, w miarę możliwości, w obecności pedagoga szkolnego lub psychologa. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta –B”;
- ❖ W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi/pranemu opiekunowi albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie);
- ❖ Wypełniony formularz „Niebieska Karta –A” koordynator przekazuje przewodniczącemu Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie działającemu w gminie Kudowa-Zdrój, w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

2.2. PROCEDURA INTERWENCJI W SYTUACJI KRZYWDZENIA UCZNIĄ W SZKOLE PRZEZ PRACOWNIKA JEDNOSTKI:

- ❖ Osoba podejrzewająca krzywdzenie ucznia przez pracownika Zespołu Szkół niezwłocznie zgłasza problem dyrektorowi, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektorowi.
- ❖ Dyrektor zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z pracownikiem szkoły podejrzanym o krzywdzenie, z uczniem w obecności pedagoga szkolnego/psychologa, z jego rodzicami/prawnymi opiekunami.
- ❖ Odsuwa pracownika od bezpośredniej pracy z uczniami do czasu wyjaśnienia zdarzenia.
- ❖ Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.

- ❖ W przypadku, gdy doszło do naruszenia praw lub dobra ucznia, dyrektor ma 14 dni kalendarzowych na zawiadomienie o zdarzeniu rzecznika dyscyplinarnego. Termin ten liczy się od dnia powzięcia informacji o zdarzeniu.
- ❖ Zawiadomienie rzecznika dyscyplinarnego nie musi być pisemne, dozwolona jest także forma telefoniczna czy też elektroniczna.

2.3. PROCEDURA INTERWENCJI W SYTUACJI KRZYWDZENIA UCZNIA W SZKOLE PRZEZ RÓWIEŚNIKÓW:

- ❖ Osoba podejrzewająca krzywdzenie ucznia w szkole przez rówieśników lub krzywdzony uczeń zgłasza problem do wychowawcy klasy/ pedagoga szkolnego/pedagoga specjalnego/psychologa lub innej osoby zatrudnionej w Zespole Szkół.
- ❖ Wychowawca wraz z pedagogiem szkolnym/pedagogiem specjalnym przeprowadza rozmowę z osobą poszkodowaną oraz z uczniem/uczniemi oskarżonymi o krzywdzenie swojego kolegi, bądź koleżanki. Z każdej przeprowadzonej rozmowy należy sporządzić notatkę służbową.
- ❖ Po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z pedagogiem powinien opracować plan pomocowy uczniowi – ofierze i uczniowi – sprawcy.
- ❖ W bardziej skomplikowanym przypadku pedagog szkolny/pedagog specjalny/wychowawca zgłasza problem do dyrektora.
- ❖ Dyrektor powołuje Zespół interwencyjny, który podejmuje działania opisane jak w punkcie 2.1.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA INFORMACJI O WYKORZYSTYWANIU SEKSUALNYM DZIECKA W ŚRODOWISKU RODZINNYM

3.1. Rozumienie zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci

Wykorzystywanie seksualne małoletnich jest formą przemocy przejawiającą się na różne sposoby i mającą kilka istotnych cech charakterystycznych, które trzeba zrozumieć, aby zapewnić dzieciom skuteczną ochronę i z powodzeniem zapobiegać wykorzystywaniu. Chociaż badacze proponują różne ujęcia problemu wykorzystywania, powszechnie akceptuje się definicję sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (1999), która opisuje wykorzystywanie seksualne dzieci jako:

„Włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody lub do której nie jest dojrzałe rozwojowo i na którą nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób, albo która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju

pozostają w relacji opieki, zależności lub władzy, a celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.”

3.2. Symptomy wykorzystania seksualnego małoletnich

Należy pamiętać, że początkowe konsekwencje doświadczane przez dzieci wykorzystywane seksualnie – w sferze zarówno fizycznej, jak i psychicznej – są równocześnie oznakami tej formy krzywdzenia, dlatego konieczna jest szczegółowa znajomość objawów wykorzystania seksualnego dzieci i wzmożona czujność, gdy się one pojawią.

Oznaki wykorzystywania seksualnego dzieci są bardzo **zróżnicowane** z czego wynika, że nie można mówić o zespole dziecka wykorzystywanego czy zbiorze objawów świadczących o wykorzystywaniu. Nie ma objawów, które pozwoliłyby jednoznacznie i z całkowitą pewnością rozpoznać przypadek wykorzystywania seksualnego dziecka. **Objawy w dużej mierze zależą od dziecka.** U niektórych dzieci pewne symptomy występują od samego początku, podczas gdy u innych mogą się one pojawić na późniejszym etapie życia, nawet długo po ustaniu wykorzystania. **Z tego powodu pracownicy Zespołu Szkół powinni pamiętać, że brak objawów nie oznacza, iż dziecko nie padło ofiarą wykorzystywania.**

Należy jednak zwrócić uwagę (między innymi) na powtarzające się infekcje dróg moczowych, trudności w chodzeniu lub siedzeniu, poplamione lub podarte ubranie (bez wiarygodnego wyjaśnienia), skarżenie się dziecka na ból, stan zapalny lub swędzenie okolic intymnych, ból przy oddawaniu moczu i urazy zewnętrznych narządów płciowych lub okolic odbytu.

Objawy wykorzystywania seksualnego dzieci występujące w sferze emocji i zachowania:

Lp	Typ konsekwencji	Objawy
1.	Problemy emocjonalne	Lęki i fobie, nieufność, depresja, wysoki poziom niepokoju, niska samoocena, poczucie winy, wstyd, stygmatyzacja, objawy stresu pourazowego, koszmary senne, nawracające sny, nadmierna czujność, nasilona reakcja lękowa, problem z akceptacją własnego ciała zachowania, autodestrukcyjne, myśli lub próby samobójcze.
2.	Problemy poznawcze	Problemy z koncentracją uwagi, słabe wyniki w nauce.
3.	Problemy w relacjach	Niewielu przyjaciół, mniej czasu na zabawę z rówieśnikami, izolacja, deficyt umiejętności społecznych.
4.	Problemy funkcjonalne	Problem ze snem, zmiana nawyków związanych z jedzeniem, utrata kontroli nad zwieraczami: mimowolne moczenie się i zanieczyszczanie się kałem, dolegliwości somatyczne: bóle głowy lub brzucha, nadpobudliwość.

3.3. Zapobieganie wykorzystaniu seksualnym i niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych:

Zespół Szkół podejmuje niezbędne ustawiczne, wychowawcze i opiekuńcze środki zapobieżenia wszelkim formom wykorzystania seksualnego i niegodziwego traktowania dzieci w celu ich ochrony. Profilaktyka dotycząca zapobiegania wykorzystywaniu seksualnego wdrażana jest od najmłodszych klas, poprzez wyposażenie dzieci w wiedzę pozwalającą na rozpoznawanie sytuacji niegodziwych. Realizacja programów profilaktycznych dostosowana jest do wieku i rozwoju dzieci uczęszczających do Zespołu Szkół.

3.4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA PRACOWNIKA W ZWIĄZKU

Z PODEJRZENIEM WYKORZYSTYWANIA SEKSUALNEGO UCZNIĄ:

- ❖ **Zapewnij dziecko, że mu wierzysz** - Dziecko musi wiedzieć, że może liczyć na dorosłego, który mu wierzy i który udzieli mu pomocy. Osoba dorosła nie powinna osądzać tego, co mówi dziecko, ani oceniać jego wypowiedzi.
- ❖ **Zachowaj spokój** - Jeśli Twój wyraz twarzy lub zachowanie zdradzą, że jesteś wstrząśnięty, rozgniewany, pełen odrazy czy wytracony z równowagi, to dziecko może nie powiedzieć ci wszystkiego na temat wykorzystywania, a nawet odwołać to, co powiedziało wcześniej.
- ❖ **Zadbaj o spokojne miejsce, w którym będziesz mógł porozmawiać z dzieckiem na osobności** - Zadbaj o to, by rozmowa z dzieckiem odbyła się na osobności. Wyjaśnij mu, że musisz powiedzieć o tym, co od niego usłyszałeś, osobom, które pomogą mu poradzić sobie z sytuacją. W każdym wypadku poinformuj dziecko, że konieczne jest poinformowanie o wykorzystaniu osób, które zapewnią mu bezpieczeństwo.
- ❖ **Nie składaj obietnic, których nie możesz dotrzymać** - Jeśli złożysz dziecku obietnicę, której nie będziesz mógł dotrzymać, dziecko uzna, że jesteś kolejnym dorosłym, któremu nie można ufać. Chociaż nauczyciel nie ma kompetencji i możliwości, by ochronić dziecko przed krzywdzeniem, może być osobą, która udzieli mu wsparcia, wywierając długotrwały korzystny wpływ na jego życie.
- ❖ **Nie osądzaj sprawcy ani tego, co zrobił** - Jeśli zaczniesz krytykować sprawcę, dziecko może się za nim wstawić i zacząć bronić człowieka, którego w wielu wypadkach kocha. Kiedy dziecko zaczyna bronić sprawcy, często odwołuje to, co wcześniej powiedziało i nie mówi nikomu, jeśli sytuacja wykorzystywania się powtarza.
- ❖ **Natychmiast powiadom dyrektora** - Zgłoszenie podejrzenia wykorzystania seksualnego dziecka to Twój prawny obowiązek.
- ❖ **Zachowaj dyskrecję** - Zapewnij dziecko, że, zajmując się jego sprawą, zachowasz dyskrecję i że o jego sytuacji dowiedzą się tylko te osoby, które mogą mu pomóc, a nie wszyscy w szkole

(nauczyciele lub inni uczniowie). Dlatego bardzo ważna jest wiedza na temat tego, kogo i w jaki sposób należy powiadomić o sytuacji.

- ❖ **Powiedz dziecku, co się będzie działo** - Przekaż dziecku jak najwięcej informacji na temat tego, co się wydarzy po ujawnieniu wykorzystywania. Być może nie będziesz umiał odpowiedzieć na wszystkie pytania. Bądź szczery. Jeśli nie znasz odpowiedzi na zadane pytanie, powiedz o tym dziecku.
- ❖ **Nie prowadź dochodzenia** - Zostaw to specjalistom. Kiedy zgromadzisz informacje wystarczające do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu wykorzystania seksualnego, nie zadawaj dziecku dalszych pytań. Zadawanie pytań może stwarzać problemy w późniejszym procesie dochodzenia policyjnego lub prokuratorskiego.
- ❖ **Zapewnij sobie wsparcie** - Informacje ujawnione przez dziecko mogą wywołać u ciebie trudne emocje. Ważne, abyś nie musiał(a) radzić sobie z nimi sam(a). Pomocna może być rozmowa z psychologiem lub pedagogiem albo ze specjalistą z organizacji działającej w tym obszarze.

Jeśli dziecko nie ujawniło wykorzystywania seksualnego wprost, ale jego wypowiedzi lub zachowania budzą niepokój, nauczyciele powinni się starać:

- ❖ Zapewnić uczniom przestrzeń do rozmowy o tym, że dzieci i dorośli mają problemy oraz że warto wtedy zwracać się o pomoc.
- ❖ Stworzyć okazję do indywidualnej rozmowy o sprawach, które mogą martwić dziecko.
- ❖ Zamiast narzucać dziecku rozmowę, należy budować z nim relację i dawać mu przestrzeń, tak by wiedziało, że kiedy tylko będzie tego potrzebować, może powiedzieć o swoich problemach i poprosić o pomoc.
- ❖ Uważnie obserwuj zmiany w funkcjonowaniu dziecka. Ważne, aby dyskretnie mu się przyglądać i obserwować potencjalne sygnały zagrożenia. Zalecana jest również komunikacja z innymi instytucjami mającymi kontakt z dzieckiem w celu wymiany informacji.

W przypadku podejrzenia, że małoletni uczeń jest wykorzystywany seksualnie, pracownik Zespołu Szkół, posiadający taką informację, zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić dyrektora, który powiadomi policję/prokuraturę.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO:

- ❖ Jeżeli zachodzi potrzeba należy udzielić uczniowi pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwać pogotowie.
- ❖ Niezwłocznie powiadomić o fakcie dyrektora szkoły/wicedyrektora.
- ❖ Powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia.

- ❖ Osoba będąca świadkiem zdarzenia zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, (np. ostre przedmioty, przedmioty pochodzące z kradzieży).
- ❖ Dyrektor/wicedyrektor niezwłocznie wezwa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel. 997 lub 112.

(procedury postępowania w w/w sytuacji zostały wprowadzone zarządzeniem dyrektora szkoły nr 25/2023/2024 z dnia 1 lutego 2024 r.)

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU CYBERPRZEMOCY I STALKINGU

W przypadkach wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa, zwłaszcza wobec naruszenia prawa, działania Zespołu Szkół cechuje otwartość w działaniu, szybka identyfikacja problemu — określenie szkodliwych lub niezgodnych z prawem zachowań - i jego rozwiązywanie adekwatnie do poziomu zagrożenia, jakie wywołało w szkole. Dyrektor oraz nauczyciele w swoich działaniach uwzględniają kontekst indywidualnych przypadków, szkolne i środowiskowe tło oraz reagują adekwatnie do poziomu odpowiedzialności i winy ucznia.

W Zespole Szkół stosuje się obligatoryjne działania interwencyjne w przypadku cyberprzemocy i stalkingu, będące następstwem wystąpienia zagrożenia:

- ❖ **działania wobec aktu/zdarzenia** - opis przypadku, ustalenie okoliczności zdarzenia, zabezpieczenie dowodów oraz monitoring po interwencyjny;
- ❖ **działania wobec uczestników zdarzenia** (ofiara - sprawca - świadek, rodzice/prawni opiekunowie);
- ❖ **działania wobec instytucji/organizacji/służb pomocowych i współpracujących** – Policji, wymiaru sprawiedliwości, służb społecznych.

Informacja o tym, że w szkole doszło do cyberprzemocy, może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być **poszkodowany uczeń**, jego **rodzice/prawni opiekunowie** lub inni **uczniowie** – świadkowie zdarzenia, nauczyciele i pracownicy.

Dopuszcza się anonimowe zawiadomienia o aktach przemocy na terenie Zespołu Szkół, w tym także faktu cyberprzemocy.

Sposób postępowania

- ❖ Osoba posiadająca wiedzę o zajściu powinna przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego/ pedagoga specjalnego i dyrektora/wicedyrektora.
- ❖ Pedagog specjalny/pedagog szkolny i dyrektor/wicedyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie. Ustalają okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- ❖ Nauczyciel informatyki lub informatyk Zespołu Szkół, o ile to możliwe, zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

Zabezpieczenie dowodów

- ❖ Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
- ❖ Zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny zapoznać się wszelkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor, pedagog specjalny, pedagog szkolny, rodzice/prawni opiekunowie, policja, jeśli doszło do złamania prawa.
- ❖ Wszystkie działania mają na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- ❖ W sytuacji, kiedy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, dyrektor przy współudziale rodziców/prawnych opiekunów ucznia kontaktuje się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.
- ❖ W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić dyrektor bezwzględnie skontaktuje się z policją

Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

- ❖ W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem Zespołu Szkół, pedagog szkolny wraz z wychowawcą podejmują następujące działania:
 - przeprowadzają rozmowę z uczniem – sprawcą cyberprzemocy, której celem jest ustalenie okoliczności i przyczyn zajścia, oraz utalenie sposobów rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - omówiają z uczniem skutki jego postępowania i informują o konsekwencjach, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - zobowiązują ucznia – sprawcę cyberprzemocy do zaprzestania działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;
 - ustalają z uczniem – sprawcą cyberprzemocy sposób zadośćuczynienia wobec ofiary.

- ❖ Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy. Z każdej przeprowadzonej rozmowy należy sporządzić notatkę służbową.
- ❖ Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
- ❖ Rodzice/prawni opiekunowie sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani ze zgromadzonym materiałem, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych.
- ❖ We współpracy z rodzicami/prawnymi opiekunami sprawy można opracować kontrakt, zawierający zobowiązania ucznia, jego rodziców/prawnych opiekunów i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań a także terminy realizacji zadań zawartych w kontrakcie.
- ❖ Wobec ucznia - sprawcy cyberprzemocy stosuje się kary zawarte w Statucie szkoły.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy

- ❖ Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez pedagoga lub psychologa szkolnego.
- ❖ W strategii działań pomocowych uczeń - ofiara powinien otrzymać wsparcie psychiczne oraz poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
- ❖ Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z osobą udzielającą pomocy monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- ❖ Rodzice/prawni opiekunowie ucznia będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani przez wychowawcę o problemie, podjętych działaniach szkoły i w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów.
- ❖ Opieką psychologiczno - pedagogiczną szkoła otacza świadków zdarzenia, uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajścia.
- ❖ Osoba, której uczeń zaufał informując o cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
- ❖ Osoby uczestniczące w wyjaśnieniach zdarzenia (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) zobowiązane są do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami/prawnymi opiekunami oraz świadkami zdarzenia.
- ❖ Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji (wydruki, opis, itp.).
- ❖ Jeśli rodzice/prawni opiekunowie sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor pisemnie powiadomia

o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji ucznia.

- ❖ W sytuacji, gdy szkoła wykorzystywała wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami/prawnymi opiekunami, konsekwencje statutowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem/psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor zwraca się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- ❖ W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor niezwłocznie zgłasza ten fakt policji i do sądu rodzinnego.

Współpraca z Policją

W ramach ogólnej współpracy Zespołu Szkół z policją mogą być organizowane:

- ❖ spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektora z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich dotyczące zagrożeń cyberprzemocą w środowisku lokalnym.
- ❖ spotkania młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, na temat zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą.
- ❖ wspólny udział (szkoły i policji) w lokalnych programach profilaktycznych, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem przemocy/cyberprzemocy i przestępczości nieletnich.

IV. MONITORING

Zespół Szkół monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci.

Przyjęta Polityka Ochrony Małoletnich jest weryfikowana – przynajmniej raz w roku, ze szczególnym uwzględnieniem analizy sytuacji związanych z wystąpieniem zagrożenia bezpieczeństwa uczniów. Weryfikacji dokonuje koordynator – pedagog specjalny.

W ramach weryfikacji Polityki Ochrony Małoletnich koordynator konsultuje się z uczniami i ich rodzicami/prawnymi opiekunami. Włączenie uczniów i ich rodziców/prawnych opiekunów w proces ewaluacji przyjętych standardów jest ważnym komunikatem mówiącym o tym, że uczniowie, jako adresaci Polityki Ochrony Małoletnich są w Zespole Szkół traktowani podmiotowo, ich głos jest ważny a ich rodzice/prawni opiekunowie są partnerami w tworzeniu bezpiecznego środowiska dla uczniów.

Dyrektor **wyznacza pedagoga specjalnego** jako osobę odpowiedzialną za Standardy Ochrony Małoletnich, który współpracuje z pedagogami pracującymi na poszczególnych poziomach edukacyjnych oraz psychologiem. Do obowiązków pedagoga specjalnego, jako koordynatora należy:

- ❖ monitorowanie realizacji Standardów,
- ❖ reagowanie na sygnały naruszenia niniejszych Standardów,
- ❖ prowadzenie rejestru zgłoszeń,
- ❖ proponowanie zmian w zapisach Standardów.

Koordinator zobowiązany jest przeprowadzać raz w roku ankietę monitorującą poziom realizacji wewnętrznych procedur ochrony małoletnich przez krzywdzeniem. Pracownicy Zespołu Szkół mogą proponować zmiany w procedurach oraz wskazywać ich naruszenia. Koordynator opracowuje wypełnione przez pracowników szkoły ankiety. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, z którym zapoznaje rady pedagogiczne.

Dyrektor, w razie potrzeby, wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom ich nowe brzmienie. Podczas zebrań rad pedagogicznych dyrektor oraz pedagog specjalny przypominają pracownikom o obowiązujących w Zespole Szkół procedurach oraz zasadach Polityki Ochrony Małoletnich.

Ważne telefony i adresy

- ❖ **Telefon Zaufania** - 19 288 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 20:00 - 08:00; w soboty, niedziele i święta - całodobowo);
- ❖ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”** – tel. 800 120 002 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz e-mail: niebieskalinia@niebieskalinia.info;
- ❖ **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia** – tel. (22) 668 70 00 oraz 116 123 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
- ❖ **Fundacja Feminoteka** - Telefon przeciwpromocowy dla kobiet doświadczających przemocy (w tym kobiet transseksualnych) – tel. 888 88 33 88 (telefon czynny od poniedziałku do piątku w godz. 11 – 19);
- ❖ **Centrum Praw Kobiet** – tel. 800 107 777 (telefon interwencyjny czynny całą dobę; po połączeniu należy wybrać 1 i potem 3);
- ❖ **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę** – Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – tel. 116 111 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu) oraz Telefon dla rodziców i nauczycieli, którzy potrzebują wsparcia i informacji w zakresie przeciwdziałania i pomocy psychologicznej dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności takie jak: agresja i przemoc w szkole – tel. 800 100 100 (linia czynna od poniedziałku do piątku, w godz. 12 – 15);
- ❖ **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka** – tel. 800 12 12 12 (linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);

- ❖ **Anonimowa Policyjna Linia Specjalna „Zatrzymaj Przemoc”** – tel. 800 120 148 – (bezpłatna linia dostępna 24 godziny na dobę i przez siedem dni w tygodniu);
- ❖ **Linia wsparcia psychologicznego Polskiego Czerwonego Krzyża** – tel. (22) 230 22 07 (linia dostępna od poniedziałku do piątku w godz. 16 – 20);
- ❖ **Bezpłatna aplikacja mobilna „Twój parasol”** – <https://twojparasol.com/>.

Załącznik nr 1 – NOTATKA SŁUŻBOWA

.....

(miejsowość, data)

NOTATKA SŁUŻBOWA

Dnia w

(miejsce)

o godzinie odbyło się spotkanie w którym uczestniczyli:

- 1)
- 2)
- 3)

Tematyka spotkania obejmowała:

.....

Ustalono:

.....

.....

(podpis, stanowisko służbowe)

Załącznik nr 2 – WGLĄD W SYTUACJĘ MAŁOLETNIEGO

Kudowa- Zdrój

Sąd Rejonowy w

.....

Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca:

.....
(imię i nazwisko lub nazwa instytucji)

.....
(reprezentowana przez)

.....
(adres do korespondencji)

Uczestnicy postępowania:

.....
(imiona i nazwiska rodziców/prawnych opiekunów)

.....
(adres zamieszkania)

.....
(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego
(imię i nazwisko dziecka, data urodzenia)

i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra dziecka

Mając powyższe na uwadze, można przypuszczać, że dobro małoletniego

Jest zagrożone, a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej.

Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniego i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

W przypadku konieczności przesłuchania osób związanych ze sprawą (psychologa, pedagoga, wychowawcy itp.) podaję informacje do kontaktu:

.....

(imię i nazwisko, telefon, e-mail)

.....

(imię i nazwisko, telefon, e-mail)

.....

(imię i nazwisko, telefon, e-mail)

.....

(podpis osoby wnioskującej)

Załącznik nr 3 – KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko ucznia, klasa		
2. Data zgłoszenia		
3. Przyczyny interwencji (forma krzywdzenia)		
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
4. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa.	Data	Działanie
5. Spotkanie z opiekunami dziecka	Data	Opis spotkania
6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	<ul style="list-style-type: none"> • Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, • Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, • Inny rodzaj interwencji. Jaki? : 	
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego		

zgłoszono interwencję) i data interwencji.		
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli jednostka uzyskała informację o wynikach/działaniach jednostki/działania rodziców	Data	Działanie

.....

.....

(podpisy)

Załącznik nr 4 NIEBIESKA KARTA

Załączniki do rozporządzenia
Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. (poz.)

.....
(miejscowość, data)

.....
nazwa i adres podmiotu, w którym
jest zatrudniona osoba wypełniająca
formularz „Niebieska Karta – A”

„NIEBIESKA KARTA – A”

W związku z powzięciem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia przez świadka przemocy domowej ustala się, co następuje:

I. DANE OSOBY/OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Małoletni (Tak/Nie) ¹⁾			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL ²⁾			
Nazwa i adres miejsca pracy/ nazwa i adres placówki oświatowej, do której uczęszcza małoletni			
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą stosującą przemoc domową: (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾</i>			

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę I

II. LICZBA MAŁOLETNICH W ŚRODOWISKU DOMOWYM, W KTÓRYM PODEJRZEWA SIĘ STOSOWANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

III. DANE OSOBY/OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

Dane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL ²⁾		
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Sytuacja zawodowa, w tym nazwa i adres miejsca pracy		
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemoc domowej: (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾</i>		

IV. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Osoby/formy przemocy domowej	Osoba 1 stosująca przemoc			Osoba 2 stosująca przemoc		
	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy
Przemoc fizyczna ³⁾ <i>bicie, szarpanie, kopanie,</i>						

duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne (wymień jakie)						
Przemoc psychiczna ³⁾ izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne (wymień jakie)						
Przemoc seksualna ³⁾ zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne (wymień jakie)						
Przemoc ekonomiczna ³⁾ niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek,						
niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne (wymień jakie)						
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej ³⁾ wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, i inne (wymień jakie)						
Inne ³⁾ zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne (wymień jakie)						

V. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ ODNIOŚŁA USZKODZENIA CIAŁA?
(TAK/NIE)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę V

VI. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM BYŁA W PRZESZŁOŚCI REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak (kiedy?gdzie?)

nie

nie ustalono

VII. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM AKTUALNIE JEST REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak

nie

nie ustalono

VIII. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ POSIADA BROŃ PALNĄ?

tak

nie

nie ustalono

IX. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ CZUJE SIĘ BEZPIECZNIE?
(TAK/NIE)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę IX

X. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

ustalono - wypełnij tabelę

nie ustalono

Dane	Świadek 1	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			

Wiek			
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres e-mail			
<i>Stosunek świadka do osób, wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np. członek rodziny, osoba obca)¹⁾</i>			

XI. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC DOMOWĄ

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie		Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)			
Doprowadzenie do wytrzeźwienia			
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.)		
	na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.)		
Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej			
Powiadomienie organów ścigania			
Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby dotkniętej taką przemocą na określonej w metrach odległość			
Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową			
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową			

Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej		
Zawiadomienie komórki organizacyjnej Policji, właściwej w sprawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”		
Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni		
Poinformowanie o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej		
Inne (wymień jakie?)		

XII. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY DOZNAJĄCEJ PRZEMOCY DOMOWEJ

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie	Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy
Udzielono pomocy ambulatoryjnej			
Przyjęto na leczenie szpitalne			
Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała			
Zapewniono schronienie w placówce całodobowej			
Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia			
Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego			
Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”			
Inne (wymień jakie?)			

XIII. DODATKOWE INFORMACJE

XIV. WSZCZĘCIE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” NASTĄPIŁO PRZEZ (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	
Funkcjonariusza Policji	
Żołnierza Żandarmerii Wojskowej	
Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	
Asystenta rodziny	
Nauczyciela	

Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego	
Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
Pedagoga, psychologa lub terapeutę, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	

.....
wypełniającej
„Niebieska Karta – A”

.....
imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby
formularz

.....
(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

¹⁾ wpisać właściwe

²⁾ numer PESEL wpisuje się, o ile danej osobie numer taki został nadany. W przypadku braku numeru PESEL jest konieczne podanie innych danych identyfikujących osobę

³⁾ podkreślić rodzaje zachowań

„NIEBIESKA KARTA – B”
INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
CO TO JEST PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/(y). W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

CO TO JEST PRZEMOC DOMOWA?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

KTO MOŻE BYĆ OSOBĄ DOZNAJĄCĄ PRZEMOCY DOMOWEJ?

- a) mąż, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni (np. rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np. dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej mąż oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni.

NAJCZĘSTSZE FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ:

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek,

niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

WAŻNE

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc.

Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Pomogą Ci:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- **Placówki ochrony zdrowia** – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

WYKAZ PLACÓWEK FUNKCJONUJĄCYCH NA TWOIM TERENIE, UDZIELAJĄCYCH POMOCY I WSPARCIA OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Uwaga: (dane wprowadza zespół interdyscyplinarny):

L.p.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Adres e-mail

MOŻESZ ZADZWONIĆ DO:

- **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”** tel. 800 12 00 02 (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18.00–22.00 można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18.00–22.00 w języku rosyjskim.
- **Dyżur prawny** tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17.00–21.00) oraz tel. 800 12 00 02 (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18.00–22.00).
- **Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info**. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym** tel. +48 222 309 900 przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej** nr 800 120 226 (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 930 do 1530, od godz. 1530 do 930 włączony jest automat).

Załącznik nr 5 - MONITORING STANDARDÓW - ANKIETA

	Tak	Nie
Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w placówce, w której pracujesz?		
Czy znasz treść dokumentu Polityka		

ochrony dzieci przed krzywdzeniem?		
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?		
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Wewnętrznych procedurach ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika?		
Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)		
Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? (odpowiedź opisowa)		
Czy masz jakieś uwagi/ poprawki/ sugestie dotyczące Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem? (odpowiedź opisowa)		

Wzór. - Oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z Standardami Ochrony Małoletnich

OŚWIADCZENIE

Ja niżej podpisana/y oświadczam, że zapoznałem/łam się z Standardami Ochrony Małoletnich w Zespole Szkół Publicznych im. Jana Pawła II w Kudowie-Zdroju i przyjmuję ją do realizacji.

Lista Rady Pedagogicznej